

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра соціальної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента «**Соціально-обслуговуюча практика**»

для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань: 23 Соціальна робота

спеціальність (спеціальності): 231 Соціальна робота

освітня програма (освітні програми): Соціальна робота. Соціальна педагогіка.
Практична психологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (підпис)

1. **Назва освітнього компонента.**
Соціально-обслуговуюча практика
2. **Тип освітнього компонента.**
Обов'язковий
3. **Рік (роки) навчання.**
1
4. **Семестр / семестри.**
2
5. **Кількість кредитів ECTS.**
3
6. **Відомості про викладача (викладачів).**

Сьомкіна Інна Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: syomkinna21@gmail.com

7. **Очікувані результати навчання.**

Вивчення курсу сприяє:

Формуванню інтегральної компетентності: здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і практичної психології або у процесі навчання, що передбачає застосування певних соціальних, соціально-педагогічних та психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Курс сприяє формуванню

Загальних компетентностей:

- ЗК 4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 6.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 9.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 11.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 12.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 14.** Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК 15.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальних компетентностей:

- СК 1.** Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
- СК 3.** Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- СК 5.** Здатність до виявлення, соціального інспектування й оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.
- СК 6.** Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- СК 9.** Здатність оцінювати соціальні, соціально-педагогічні і психологічні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.
- СК 11.** Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.
- СК 15.** Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад, встановлювати і підтримувати професійні відносини, співпрацювати з профільними фахівцями, професійними організаціями, іншими зацікавленими сторонами щодо виконання професійної діяльності.
- СК 16.** Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів професійної діяльності.

СК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Вивчення курсу повинно забезпечити досягнення здобувачами таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної, психологічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних та просвітницьких заходів, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо відповідно до вимог замовника, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи, розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних, соціально-педагогічних та психічних явищ в контексті виконання професійних завдань.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку й насажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використовувати методи соціально-виховної та анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

ПРН 24. Визначати зону професійної відповідальності та взаємодіяти з різними фахівцями, органами, установами, організаціями щодо виконання завдань професійної діяльності.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти та працювати команді; здатність вчитися протягом життя; контекстне мислення; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень, та ін.

8. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента).

«Міждисциплінарний підхід в соціальній роботі», «Історія, теорія і практика соціальної роботи», «Педагогіка», «Загальна та вікова психологія», «Інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності», «Соціальна педагогіка», «Соціальна психологія».

9. Зміст освітнього компонента.

9.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета соціально-обслуговуючої практики – знайомство з системою роботи з соціального обслуговування бази практики, категоріями клієнтів, змістом професійної діяльності.

Основні завдання соціально-обслуговуючої практики:

- вивчення нормативно-правової бази, що регламентує діяльність служби з соціального обслуговування і порядку надання соціальної допомоги та соціальних послуг клієнтам.
- знайомство з посадовими обов'язками працівників, які стосуються соціального обслуговування.
- вивчення системи роботи з соціального обслуговування конкретного клієнта.
- вивчення соціально-психолого-педагогічних особливостей основної (або однієї з основних) групи клієнтів бази практики.
- спостереження й аналіз професійної діяльності спеціалістів, які здійснюють соціальне обслуговування.
- участь у здійсненні соціального обслуговування.

9.2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Базою практики можуть бути типи і види установ, служб, закладів, організацій у соціальній сфері, які здійснюють діяльність з соціального обслуговування громадян різних категорій: заклади соціального обслуговування, установи соціального захисту населення і надання соціальних послуг, інтернатні установи системи соціального захисту населення, громадські організації, що працюють у системі соціального обслуговування, тощо.

9.3. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності здобувачів	Розподіл годин між видами роботи
<i>I етап – організаційний</i>		
1.	Консультативне засідання з метою ознайомлення з програмою соціально-обслуговуючої практики, отримання завдань та форм звітності	5
2.	Обговорення програми соціально-обслуговуючої практики здобувачів з керівниками практики	5
Разом		10
<i>II етап – основний</i>		
3.	Складання календарного плану проходження соціально-обслуговуючої практики, заповнення щоденника	20
4.	Аналітична довідка (характеристика системи роботи бази практики з соціального обслуговування)	10

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності здобувачів	Розподіл годин між видами роботи
5.	Аналіз системи соціального обслуговування конкретного клієнта	10
6.	Соціально-психолого-педагогічний портрет основної (або однієї з основних) групи клієнтів бази практики	15
7.	Аналіз технологій соціального обслуговування, що використовуються у роботі	10
8.	Характеристика роботи здобувача вищої освіти	5
Разом		70
<i>III етап – підсумковий</i>		
9.	Презентація результатів соціально-обслуговуючої практики на кафедрі	5
10.	Підготовка та подання звіту про проходження соціально-обслуговуючої практики	5
Разом		10
Усього		90

9.4. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика є невід'ємною частиною ОПП та обов'язковим елементом у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 «Соціальна робота».

Безпосереднє керівництво практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики здобувача здійснює керівник практики зі складу викладачів кафедри.

Документи з організації та проведення практики є: наказ про практику, індивідуальні звіти здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти про проходження практики, протоколи засідань кафедри про затвердження звітів здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня про проходження практики.

9.5. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

- Щоденник і календарний план проходження практики.
- Аналітична довідка (характеристика системи роботи бази практики з соціального обслуговування). Алгоритм аналітичної довідки бази практики:
 - перелік нормативно-правових документів, що регламентують діяльність бази практики із соціального обслуговування, їх основні положення.
 - контингент клієнтів, охоплених системою соціального обслуговування.
 - порядок оформлення й надання соціальної допомоги та соціальних послуг клієнтам.
 - посадові обов'язки працівників у системі соціального обслуговування бази практики.
 - система соціального обслуговування служби.
- Аналіз системи соціального обслуговування конкретного клієнта (характеристика складних життєвих обставин, види, конкретний зміст та умови, надання соціальної допомоги та соціальних послуг; технології, форми і методи, які використовуються у роботі).
- Соціально-психолого-педагогічний портрет основної (або однієї з основних) групи клієнтів бази практики (на основі психолого-педагогічної літератури, інтерв'ю зі спеціалістами бази практики, власних спостережень).
- Аналіз технологій соціального обслуговування, що використовуються у роботі спеціалістів на базі практики.
- Характеристика роботи здобувача вищої освіти з бази проходження практики.

9.6. ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження практики здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зобов'язані:

- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитися з правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку закладу та дотримуватися їх;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики;
- у повному обсязі виконувати передбачені програмою практики завдання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- презентувати результати проходження практики на кафедрі

9.7. ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики зобов'язані:

- ознайомити здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, формою звітності;
- контролювати своєчасне прибуття здобувачів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики;
- забезпечувати якісне проходження практики відповідно до затвердженої програми;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- проводити консультації;
- брати участь у настановчій та звітній конференціях.

10. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Наскрізна програма з практики зі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»: навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти, організаторів і керівників практики. Київ : Талком, 2022. 130 с.
2. Караман О. Методологічні засади проблеми соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України: філософський рівень. *Вісник Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2020. № 2 (333). Ч. II. С. 157–166.
3. Кодекс законів про працю України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
5. Ларіонова Н. Б. Практика в системі професійної підготовки студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота»: навч.-метод. посіб. для студ., організаторів і керівників практики. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2010. 69 с.
6. Лучко М., Надвичина Т. Психологічна допомога сім'ям за складних життєвих обставин. *Психологія і суспільство*. 2018. №3–4. С. 224–250.
7. Перелік Державних стандартів соціальних послуг. URL: <http://surl.li/ejrnz>
8. Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/poloj_praktyka_june2021.pdf
9. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: Мінсоцполітики України; Наказ, Класифікатор від 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>

10. Про затвердження професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи»: Наказ Мінекономіки від 20.06.2020 р. № 1179. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/88-1179.pdf>
11. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
12. Професійний стандарт «Соціальний працівник»: Наказ №1049 від 04.07.2019 р. URL: <https://document.vobu.ua/doc/7234>
13. Семигіна Т. В. Організація практики студентів спеціальності «Соціальна робота»: досвід України. *Pedagogical concept and its features, social work and linguology: monograf*. Dallas: Publisher Primedia eLaunch LLS, 2020. DOI:10.36074/pcaifswal.ed-1
14. Юрків, Я. І. Надання соціальних послуг вразливим категоріям населення як вид професійної діяльності соціального працівника. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. № 1(349). Ч.2. 178–191. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-2-178-191](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-178-191)
15. Herworth, D.H., Rooney, R.H., Rooney, G.D. & Gottfried, K.S. (2017). *Direct: Social Work Practice: Teori and Skills* (Tenth) edition. Boston: CengageLearning
16. Karaman O, Yurkiv Ya. (2018). Transformation of the higher education system in the conditions of the hybrid war in the east of Ukraine (pp. 9–19). *Educational Studios: Theory and Practice: monograph* / edit. S. T. Zolotukhina, I. M. Trubavina. – Prague-Vienna: Premier Publishing.
17. Kourgiantakis T. & Eunjung L. (2020). Social work practice education and training during the pandemic: Disruptions and discoveries. *International Social Work*, 63 (6), 761–765. <https://doi.org/10.1177/0020872820959706>.

Додаткові джерела

1. Березовська, Л. І. Формування комунікативно-мовленнєвої діяльності у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Virtus*. 2019. № 35. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/3260>
2. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти: МОН України; Наказ, Положення, Форма типового документа [...] від 26.12.2017 № 1669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>
3. Рижанова А. О. Соціокультурні технології та соціально-педагогічна діяльність в умовах інформаційного суспільства. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 5. С. 166 – 175.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
6. Юрків Я. І. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до роботи із вразливими категоріями населення : монографія. Київ : Талком, 2021. 460 с.
7. Юрків, Я. І. Характеристика суб'єкта професійної підготовки майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів до роботи із вразливими категоріями населення. *Education and Pedagogical Sciences. Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1(179). С. 91–98. [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-91-98](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-91-98)
8. Proctor E. The Pursuit of Quality for Social Work Practice: Three Generations and Counting. *J Soc Social Work Res*, 8 (3): 335–353. DOI: 10.1086/693431
9. Safodien, M. (2021). Social work 4.0? The Fourth Industrial Revolution and social work education: a South African perspective . *Social work*, 57 (3). <http://dx.doi.org/10.15270/52-2-946>
10. Sehgal, R. (2019). Social Work in Industrial Sector. *Social Work Intervention with Individuals and Groups* (p. 66–95). URL: <http://www.ignou.ac.in/upload/bswe-02-block4-unit-19-small%20size.pdf>

11. Sheppard R. (2020). Social work theory and methods: *The essentials*, Aotearoa New Zealand *Social Work*, 32 (1) <https://doi.org/10.11157/anzswj-vol32iss1id712>.
12. Suhail, M. (2021). Social Work Practice in Industry: Scope and Functions. *Areas of Social Work Practice* (pp. 211–220). Publisher: AlterNotes Press.
13. Zorn, I. & Seelmeyer, U. (2017). Inquiry-based learning about technologies in social work education. *Journal of Technology in Human Services*, 35 (1):49–62.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/>
6. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: <http://www.psyua.com.ua/>
7. Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://libr.luguniv.edu.ua/>
8. Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>
9. National Association of Social Workers. Social Work Practice. URL: <https://www.naswnyc.org/page/420>
10. Society for Social Work and Research. URL: <https://secure.sswr.org/about-sswr/>

11. Технології викладання та атестації.

Діяльність здобувача освіти:

- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- виступ з повідомленням;
- виголошення доповіді;
- участь у дискусії;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання завдань самостійної роботи;
- оформлення звітної документації

Поточний контроль:

Контроль своєчасного прибуття здобувачів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики.

Форма семестрового контролю:

Диференційований залік.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Відсоток	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100%	A відмінно, відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок	Відмінно
83 – 89%	B дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	Добре
75 – 82%	C добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками	
63 – 74%	D задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків	Задовільно
50 – 62%	E достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки	

Відсоток	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
21 – 49%	FX незадовільно – для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
0 – 20%	F незадовільно – здобувач вищої освіти має відвідати факультативні заняття для повторного оцінювання освітнього компонента	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)

12. Критерії оцінювання:

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- ведення щоденника проходження практики – 30 балів;
- наявність аналітичної довідки (характеристика системи роботи бази практики з соціального обслуговування) – 20 балів;
- аналіз системи соціального обслуговування конкретного клієнта – 10 балів;
- надання соціально-психолого-педагогічного портрету основної (або однієї з основних) групи клієнтів бази практики – 30 балів;
- аналіз технологій соціального обслуговування, що використовуються у роботі спеціалістів на базі практики – 10 балів;

Здобувачам вищої освіти, які навчаються за програмами академічної мобільності та пройшли практику в інших закладах вищої освіти України або за кордоном, можуть бути зараховані її результати відповідно до встановленої процедури зарахування результатів навчання.

13. Мова викладання.

Українська